

CELLABVECKAN 2014

Rapport från Cellabveckan 2014

CYTOLOGI

1 SEPTEMBER 2014

Stort intresse kring Cellabdagarna på World Trade Center

Inför en fullsatt och förväntningsfull publik inleddes årets Cellabvecka. Åhörarna kom från olika delar av landet och fyllde salen till sista plats.

Först upp på scenen var MD PhD Stefan Lönnberg från Krefregisteret, sektionen för cervixscreening i Oslo, Norge. Han redogjorde för hur det statliga norska screeningsprogrammet är uppbyggt, hur det fungerar och har växt fram genom åren. I Norge startades det nationella screeningprogrammet 1995. Målgruppen är kvinnor mellan 25-69 år. Testerna genomförs vart tredje år. Screening för detektion av HPV inleddes på allvar i början av år 2000. Stefan Lönnberg berättade på klingande finlandssvenska om det norska programmet och fick många frågor från den initierade och kunniga publiken.

MD PhD Stefan Lönnberg, Krefregisteret, Oslo

Han redogjorde också för de likheter och olikheter som finns mellan de nordiska länderna:

– En väsentlig skillnad i det norska programmet är att alla prover tas av läkare, säger Stefan Lönnberg.

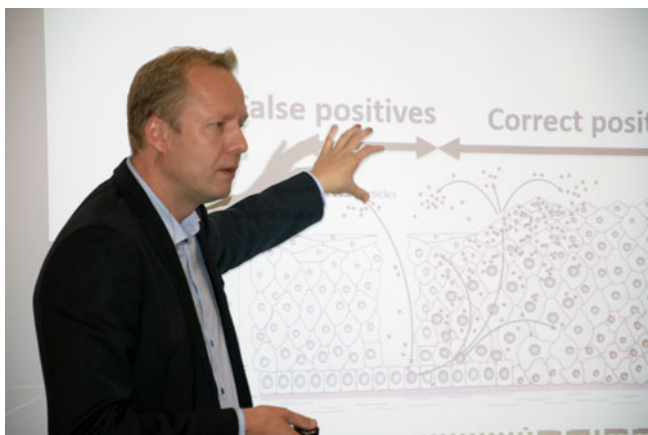
Under sitt föredrag visade han statistik på hur dödligheten i Norge stadigt har sjunkit när det gäller cervixcancer. Den norska cytodiagnostikerutbildningen är centraliserad och för att bibehålla kvalitén på screeningen så ges det ut en kvalitetsmanual var 5:e år. Var tredje år måste dessutom cytodiagnostikerna gå en uppdateringskurs där deras kompetens säkerställs. För att öka täckningsgraden, som idag är 67 %, så har man infört digitala påminnelser i form av sms utskick.

Ingen metod är överlägsen

Nästa talare att äntra scenen var dansken Dr Jesper Bonde från Hvidovre Hospital i Köpenhamn. Han är en väldigt duktig mikrobiolog och en av världens mest namnkunniga inom HPV området. Han sa bland annat att just cervixcancer kännetecknades av att det är den enda cancerform som kan förebyggas. Jesper fortsatte och gav publiken en spännande genomgång av olika metoder för att detektera HPV. Tillsammans med sitt team i Köpenhamn har han lett en studie där de har jämfört och utvärderat de fyra vanligaste HPV diagnostika. Här var hans slutsats var tydlig:

– Det finns ingen metod som är helt överlägsen den andra. Vad den ena kan hitta kan andra metoden missa och

omvänt. De fyra vanligaste metoderna som vi har undersökt har alla både sina styrkor och svagheter. Därför är det viktigt att de som utför analyserna är medvetna om detta och tar höjd för att resultaten kan variera beroende på vilken metod man använder, sa Jesper Bonde och pekade ut några trender:

Dr. Jesper Bonde Hvidovre Hospital, Köpenhamn

– Jag tror att vi även fortsättningsvis behöver använda flera olika HPV analysmetoder sida vid sida. En annan trend är att på bred front erbjuda självtest (Self Sampling) till kvinnor. I förlängningen kan detta inspirera de kvinnor som idag inte deltar att gå med i det nationella screeningprogrammet, sa Jesper Bonde. Han redogjorde också för det nya HPV testet Onclarity från BD. Detta test kan detektera 14 olika typer av hrHPV virus vilket ger mer information och därmed säkrare diagnoser. Det här är mycket betydelsefullt eftersom dagens vaccin endast skyddar mot två virus typer, 16 och 18.

Öi Kristina Elfgrén, Kvinnokliniken Karolinska Universitetssjukhuset

HPV som primärscreening i Sverige

Överläkare Kristina Elfgrén från kvinnokliniken vid Karolinska universitetssjukhuset, redogjorde för HPV som primär screening. Hon berättade om de europeiska riktlinjerna för screening av HPV och sa bland annat att självtestning i Sverige enbart kommer rekommenderas för kvinnor som inte nås på annat sätt och då med stringent utvärdering. Kristina Elfgrén informerade också om att

Socialstyrelsen har sammankallat en sakkunnig grupp som under hösten 2014 ska arbeta med frågan om ett nytt screeningprogram för cervixcancer. Hon ingår själv i den gruppen.

Prof. Pär Sparén, Karolinska Institutet

Sveriges största register

Professor Pär Sparén var nästa talare. Han redogjorde för Sveriges största kvalitetsregister som innehåller 25 miljoner poster. En del av registret som presenterades visade på stora variationer i den organiserade cervixprovtagningen där skillnaden i täckningsgrad mellan de olika landstingen var tydlig.

CYTOLOGI

2 SEPTEMBER 2014

Brittisk forskare på Cellabdagarna:

”– Det finns ett stort behov av cytodiagnostiker framöver”

Cellabveckan fortsatte under tisdagen med talare från både Storbritannien och Frankrike. Ett av budskapen under seminariet var att efterfrågan på cytodiagnostiker och deras kompetens kommer öka framöver. Tisdagens seminariedag inleddes av Patrizia Paterlini-Bréchet från Paris, onkolog och professor inom cell och molekylärbiologi.

Hon berättade hur hennes team utvecklade ISET (Isolation by Size of Epithelial Tumor cells) tekniken och med den lyckades isolera och identifiera, CTC (Circulating Tumor Cells). När dessa celler ”fångats” kunde en efterföljande cytopatologisk analys ge vägledning om vilken typ av ursprungstumör det handlade om. På detta sätt kan tumörerna identifieras innan några metastaser hunnit bildas. ISET tekniken blir också av stor vikt exempelvis då man vill kontrollera patientens svar på behandling mot cancer.

Prof. Patrizia Paterlini-Bréchet, Cellular and Molecular Biology, University Paris Descartes - Paris

– Vårt fokus var att på ett så tidigt stadium som möjligt hitta och isolera dessa fritt cirkulerande tumörceller i blodbanan. Här har vår ISET teknik visat sig vara mycket effektiv och tack vare den kunde vi isolera och identifiera ett fåtal tumörceller bland många miljoner blodceller, sa Patrizia Paterlini-Bréchet.

Cytodiagnostiker Jessica Larsson, Universitetssjukhuset Örebro

Tre metoder utvärderade

Jessica Larsson, cytodiagnostiker från Örebro redogjorde i sitt framförande för en pilotstudie där tre prepareringsmetoder, en vätskebaserad och två olika cellblocksmetoder, hade utvärderats. Cellblockstekniken är speciellt lämpad vid tillfällen då materialet är begränsat. Pilotstudien som i själva verket var en C-uppsats, genomfördes av Malin Fritzell, biomedicinsk analytikerstudent och erhöll vårdförbundets stipendium för bästa C-uppsats 2014. I studien undersöktes ThinPrep 2000TM, CellientTM och Shandon Cytoblock® med avseende på cellmängd, immunfärgning och hur pass lättsnittade preparaten var.

– Vi fick fram en hel del intressanta resultat, bland annat såg vi att de olika prepareringsmetoder både har sina för- och nackdelar. Shandon Cytoblock® visade sig ha mycket bra immunfärgning men däremot var fixeringstiden betydligt längre, säger Jessica Larsson men påpekade också att det behövs en större studie med fler prover för att kunna få fram ett ännu mer tillförlitliga resultat.

Behov av kvalitetssäkring

Cancerdiagnostik innehåller många länkar i en lång kedja, där varje länk måste hålla hög kvalitet. Det gäller hela vägen, från brevutskick, provtagning, provberedning och fram till analys. Alla dessa moment är lika viktiga och därför är det så viktigt att de också kvalitetssäkras. Här finns det dessvärre stora brister och skillnader mellan olika vårdgivare i Sverige.

PhD. Keng-Ling Wallin, Equalis

– Det är helt klart att kvalitetssäkring är ett eftersatt område inom svensk cancerdiagnostik. Dels saknas det tydliga och enhetliga guidelines för hur varje del inom cancerdiagnostikens långa kedja ska genomföras och dels finns det brister när det gäller ansvarsfrågan. Min erfarenhet är att det råder oklarheter om vem som egentligen har det yttersta ansvaret för att kvalitetssäkra verksamheten, sa PhD Keng-Ling Wallin från Equalis.

Själv har hon lång erfarenhet från kvalitetssäkringsarbete, både från utlandet och i Sverige. Under sitt föredrag redovisade hon resultatet från en enkät som skickats ut till landets 29 cytologiska laboratorier. I den framgår att det råder stora skillnader i allt från hur klinikerna arbetar, både med avseende på kommunikation, hur de hanterar prover till hur de faktiskt rapporterar sina resultat.

– Här finns stora brister som beror på avsaknaden av en tydlig samordning. Det här kan leda till att den statistik som ska utgöra beslutsunderlag till våra landstingspolitiker, helt enkelt inte blir tillförlitligt. I förlängningen kan det leda till att viktiga politiska beslut fattas på ett både ofullständigt och kanske till och med delvis felaktigt underlag, sa Keng-Ling Wallin. Hon avslutade också med en uppmaning till publiken:

– Gör era röster hörda! Det är bara om ni med er kunskap hörs som denna utveckling kan vändas. Alla kommer tjäna på att cancerdiagnostiken i Sverige kvalitetssäkras, avslutade Keng-Ling Wallin.

Allvar och humor i röd fluga

Från Royal Liverpool University Hospital steg Dr Thomas E. Giles upp scenen på ett brittiskt manér, iklädd i en röd fluga och en glänsande väst.

Han slog ett slag för cytodiagnostikernas betydelse, både idag och i framtiden:

– Den kunskap som en duktig och erfaren cytodiagnostiker besitter, den är ovärderlig för cancerdiagnostiken! Ibland saknas det väsentlig information om patientens sjukdomshistorik vid analystillfället. Men med hjälp av lite detektivarbete och ett kreativt tänkesätt från en

cytodiagnostiker så kan en säker och korrekt diagnos ändå ställas, slog Dr Thomas E. Giles fast.

Dr. Tom Giles, Liverpool Royal, UK

Han avslutade sitt föredrag med att gå igenom flera olika fall där patientinformationen varit bristfällig. Viktiga pusselbitar saknades och avgörande frågor hade aldrig ställts till patienten. Men Dr Thomas E. Giles lyckades ändå, tack vare ett närmast detektivliknande arbete, samla ihop de pusselbitar som han anade saknades. Därefter kunde han sammanställa en bild som ledde fram till hans slutgiltiga diagnos. Trots ämnets allvar så lockade han fram många skratt från publiken med sin bitska, intelligenta brittiska humor.